

GEMOLOJİ ÇALIŞTAYI- III SONUÇ BİLDİRGESİ

Süstaşlarının bulunuşundan- tüketiciye ulaşıncaya kadar geçirdiği süreçler ve karşılaşılan sorunların ele alındığı “**Gemoloji Çalıştayı-III**”, konusunda uzman bilimsel araştırmacıları ve sektör temsilcilerini bir araya getirilmesi, deneyim ve araştırma sonuçlarının paylaşılması, ulusal ve uluslararası ölçekte iş birliği imkânlarının geliştirilmesi ve ortak sorunlara çözüm önerilerinin dile getirilmesi amacıyla **12-13 Kasım 2025** tarihleri arasında **İstanbul İMMİB Dış Ticaret Kompleksi (DTK) Şehit Ömer Halisdemir Konferans Salonu’nda** gerçekleştirilmiştir.

Gemoloji Çalıştayı-III, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Genel Merkez ve İstanbul Şubesinin öncülüğünde, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG), T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü, İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri (İMMİB) Mücevher İhracatçıları Birliği ve İstanbul Kuyumcular Odası (İKO)’nın katılımıyla ortak gerçekleştirilmiş olup sektördeki bazı özel kuruluşlar tarafından da etkinliğe destek verilmiştir.

Açılış törenine, MTA Genel Müdürü Yardımcısı Dr. Ercan Demiryürek, MAPEG Genel Müdürlüğü yetkilileri, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin ALAN ve Şubelerin Yönetim Kurulu Başkan ile üyeleri, Üniversitelerden akademisyenler, Kurumların yönetici ve temsilcileri, sektörden yönetici ve çalışanlar, Dernek Başkanları ve Üyeleri, Kamu Kurum ve Kuruluşlarından Temsilciler, Meslek Örgütleri, Sivil Toplum Kuruluşları ile Öğrenciler ve farklı mesleklerden Konuklar katılmıştır. Çalıştaya meslek grubu olarak, genellikle jeoloji, jeofizik, maden, metalürji mühendisleri, bu bölümlerin öğrencileri ile sektörden işletmeciler ve uygulayıcılar katılmıştır.

Çalıştayda; ABD ve İsveç’den çağrılı konuşmacıların, İran Kökenli araştırmacılar ile farklı kurumlardan panelistlerin katıldığı 2 panel, 18 sözlü bildiri ile 4 poster sunumu yapılmıştır. Ayrıca çalıştay süresi boyunca Eskişehir ve Erzurum’dan gelen taş ustaları tarafından fuaye alanında “**Geleneksel Anadolu Taş İşletmeciliğine**” ilişkin uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Çalıştayı bilim kurulunda 30, düzenleme kurulunda ise 18 değerli akademisyen ve sektör temsilcisi görev almış olup, oturumlarda değişiklik gösterse de toplam 250 ‘den fazla kişi kayıt yaptırarak çalıştaya katılmıştır.

Gemoloji, doğanın milyonlarca yıllık jeolojik süreçleri sonucunda oluşan sistaşlarının bilimsel olarak incelenmesini konu alan, mineralojiden - kimyaya, fizikten - sanata uzanan çok disiplinli bir bilim alanıdır. Bu alanda yürütölen çalışmalar, yalnızca taşların kimyasal ve fiziksel özelliklerini değil; aynı zamanda onların kültürel, ekonomik ve sanatsal değeriinin de anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Unutulmamalıdır ki, her bir taş, yalnızca yeryüzünün değil, insanın da öyküsünü anlatır. Gemolojik incelemelere konu olan süstaşları, eşsiz güzellikleri ile zenginlik ve güç simgesi olarak yaşanan mekânlarda, yapılarda ve sanatsal-estetik tasarımlarda kullanılarak, uygarlıkların da simgesi olmuştur. Onlara baktığımızda, aslında kendimize, sabrımıza ve mükemmeli arayışımıza bakarız. Bu nedenle gemoloji, yalnızca bir bilim değil; insanlığın güzelliğe, bilgiye ve anlam arayışına açılan bir penceredir.

Dünyada oldukça gelişmiş olan gemoloji disiplini, ölkemizde de son yıllarda artan ilgiyle birlikte, akademik ve uygulamalı düzeyde önemli ilerlemeler göstermiştir. Bu tür bilimsel toplantılarda, güncel çalışmalar ile tespit edilen süstaşı türlerinin ve potansiyellerinin paylaşıyor olması, ölkede ekonomisine katkısı bakımından oldukça umut verici gelişmelerdir. Bununla birlikte süstaşları konusunda kat edilmesi gereken uzun bir yolun olduğu da açıktır.

Çalıştay kapsamında, süstaşları ile ilgili **yeni analiz yöntemleri, sürdürülebilir madencilik yaklaşımları ve sentetik taş teknolojileri** gibi konularla, yalnızca süstaşlarının değil, gemoloji biliminin de geleceğine katkılar sağlanmıştır. Süstaşları konusunda arzu edilen gelişmenin sağlanabilmesi için çalıştayda ele alınan ve üzerinde kapsamlı bir şekilde durulan bazı konuları burada özetlemek gerekirse;

Çağrılı Konuşmalarda; Yurt Dışından toplam 4 çağrılı konuşmacı davet edilmiş olup, bunlardan üç kişi sözlü sunum, bir kişi ise çevrim içi sözlü sunum yapmıştır.

İlk çağrılı konuşma, Renkli Taşlarda son 20 Yılın Fiyat Eğilimi konusu ile ilgili olup, özellikle renkli taşlarda arz-talep doğrultusunda fiyatların son derece arttığı; Sentetik renkli taşlar ile doğal taşlar arasında fiyat farkının çok fazla olduğu vurgusu yapılmıştır. Bununla birlikte, sentetiklerin doğalından daha iyi bir kalitede de üretilebileceği ve tercih edilebileceği konusu hakkında güncel bilgiler sunulmuştur.

İkinci çağrılı konuşma, Sentetik Elmas Problemi ve Olası Çözümler konusunda olup, hızla büyüyen sentetik elmas piyasasına kapsamlı bir bakışla, sentetik elmasa yöneliminin başta Amerika’da (% 50 civarında) olmak üzere tüm dünyada artış gösterdiği vurgulanmıştır. Elmasın; 1) **Premium** başlığı altında, çok kaliteli taşlar içeren (VVS, D-color, vb.) ve ekonomik gelir düzeyi yüksek olan insanlar tarafından tercih edilenler ve 2) **Standart** olarak tanımlanan (E-J Color, VS, vb.), gelir düzeyi nispeten daha orta-düşük olanlar tarafından tercih edilenler olmak üzere başlıca iki sınıfa ayrıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca, laboratuvar ortamında üretilen elmasların üretim hacmi, piyasa payı ve fiyat eğilimleri analiz edilerek doğal elmaslarla karşılaştırıldığında bu verilerin son on yıldaki değişimi aktarılmıştır. Günümüz elmas ticaretinin en kritik sorunlarından biri olan ve tedarik zincirine beyanı yapılmadan giren sentetikler konusu tartışılarak, bunun tüketici güveni ve sektörün itibarı üzerindeki sonuçları değerlendirilmiş ve son olarak elmas piyasasında gözlemlenen diğer sahtecilik ve yanıltıcı uygulamalara da kısaca değinilerek, modern elmas endüstrisinde şeffaflık, etik sorumluluk ve hesap verebilirlik konuları geniş bir perspektifte ele alınmıştır.

Üçüncü çağrılı konuşmada, **Gem Pegmatitler** konusunda, dünyanın farklı bölgelerindeki pegmatitler içerisinde gözlenen ve mücevher kalitesindeki, topazlar, korund (safir, yakut), beril grubu (akuamarin, zümrüt, helioder, morganit, vb.) ve turmalin grubu (paraiba, rubellit, elbait, dravit, vb.) mineraller anlatılmıştır. Özellikle Alp-Himalaya kuşağında yer alan Pakistan, Afganistan, Hindistan gibi Asya ülkeleri ve Güney Afrika'nın yanı sıra, Avrupa'da Çekya, Rusya'da Urallar ve Brezilya'daki granit pegmatitlerde şeffaf ve iri kaliteli, çok zengin süstaşı yataklarının bulunduğu vurgulanmıştır.

Dördüncü çağrılı konuşmada ise, **Gemoloji Laboratuvarlarının** piyasa konumları, teknik uygulamaları ve raporlama açısından işleyişleri ele alınmıştır. Geleneksel olarak gemoloji laboratuvarlarının temel amacının, süstaşlarına ilişkin standart gemolojik bilgilerin tarafsız ve bilimsel bir biçimde sunulması olduğu belirtilerek, bilimsel yayın standartlarına göre sınıflandırma, tanımlama ve araştırma faaliyetlerini içeren laboratuvar raporlarının, sertifika olarak sunulmasının uygun olmadığı belirtilmiştir. Günümüzde, hiçbir doğal süstaşının, uluslararası kabul görmüş bir laboratuvar tarafından hazırlanmış bir rapor olmadan, tam piyasa potansiyeline ulaşamayacağı vurgulanarak; laboratuvarlarda, raporlama ve sertifika verme konularının biçim ve içerik bakımından hangi standartlara sahip olmaları gerektiği kapsamlı bir şekilde ifade edilmiştir.

Aynı gün öğleden sonra programında, 2 adet panel ve Gemoloji Uygulaması düzenlenmiştir.

1. “Süstaşlarının Ülke Ekonomisine Katkıları: Doğadan tüketiciye kadar karşılaşılan sorunları” başlıklı 1. panelde başlıca aşağıdaki belirtilen hususlar tartışılmıştır:

- Bir süstaşının sadece Gemologlar tarafından tanımlanmasının yeterli olamayabileceği, ihtiyaç duyulduğunda diğer branşlardan da katkı alınması gerektiği,
- Ülkenin süstaşlarını işlemek için, birçok branşın (jeoloji, malzeme-metalürji, kimya mühendislikleri, kuyumculuk ve takı tasarım uzmanları vb.) bir araya gelerek multidisipliner çalışması gerekliliği,
- Gemoloji konusunda eğitim ve yasal mevzuat düzenlemelerinin yetersiz olduğu, bu nedenle, bu konudaki kanun ve yönetmeliklerin yeniden düzenlenerek uluslararası normlara uygun eğitim müfredatlarının oluşturulması ve uygulanmasının gerekliliği;
- Gemoloji konusunda araştırmalara daha fazla önem verilerek, oluşturulacak mevzuata uygun yöntemlerle aranması ve üretilmesinin sağlanması ve ülkemizdeki süstaşı potansiyelinin belirlenmesi,
- ABD ve AB ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de MTA Genel Müdürlüğü bünyesinde “**Türkiye Gemoloji Enstitüsünün**” kurularak bu alanda ihtiyaç duyulan insan kaynağının geliştirilmesi, uzman saha gemologları tarafından süstaşlarının kaynağında tespit edilerek ülkemize kazandırılması gerektiği,
- Ülkede mücevherat sektöründe kullanılan süstaşlarının piyasa değerinin 4-5 milyar doları aştığı ve bunun % 99'unun dış alımla karşılandığı ifade edilerek dışarıya bağımlılığın azaltılması gerektiği vurgulanmıştır. Bunun için, MTA Genel Müdürlüğü tarafından ülkemiz süstaşlarının ortaya çıkarılması ve ekonomiye kazandırılması amacıyla arama - araştırma için geliştirilen proje sayısının artırılması, projelerde üniversiteler ve sektördeki uzman kişi, kurum ve kuruluşlardan destek alınarak ülke süstaşı potansiyelin geliştirilmesi,

- 3213 sayılı Maden kanununda “**V. Gurup Madenler**” arasında sayılan süstaşlarının tanımlamalarının yeterli olmadığı ve karışık olduğu, genellikle toplama taş niteliğindeki süstaşlarının diğer maden gurupları ile aynı kategori içerisinde değerlendirildiği vurgulanmıştır. Süstaşları ile ilgili yapılan iş ve işlemlerin diğer maden guruplarından daha özel niteliklere sahip olduğu ve V. Gurup Madenler için yürütülecek iş ve işlem süreçlerinin kanun ve yönetmeliklerde yeniden tanımlanması gerekliliği,
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar Tebliği’nde belirtilen değerli madenler ve taş kısmının oldukça yetersiz olduğu, bu nedenle ekonomik değer ifade eden ve bugün gemoloji sektöründe kullanılan tüm süstaşlarının kanun kapsamına alınması suretiyle kayıp ve kaçakçılığın önlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

2. “**Mücevher Sektörüne Bağlı Laboratuvarların İşleyişi ve Mevzuatın Yeterliliği**”

başlıklı 2. Panelde ise başlıca aşağıda belirtilen konular ele alınmış ve bazı öneriler dile getirilmiştir;

- Darphane Genel Müdürlüğünün, “**Ayar Evleri ile Gemoloji Laboratuvarları**” için yaptığı düzenlemeleri ayrıştırması ve bu laboratuvarların kurulması, işleyişi, denetimi ile laboratuvarlarda çalışacak personelin niteliklerinin tanımlanması konusunda yeni düzenlemeler yapması gerektiği vurgulanmıştır. Son yıllarda artan “**sahte sertifika**” veya “**yanıltıcı rapor**” düzenlenerek tüketicilerin aldatılmasına neden olan uygulamaların önüne geçilmesi için, Darphane Genel Müdürlüğü veya MTA Genel Müdürlüğü bünyesinde Referans Gemoloji Laboratuvarının kurulması gerektiği,
- Gemoloji laboratuvarları ile ilgili olarak Ulusal bir standartlaşmaya gidilmesi,
- Türkiye’de kurulacak laboratuvarların ayakta duracak yeterliliğe ve maddi güce sahip olması,
- Gemolojik iş ve işlemler ile Laboratuvarların kuruluş ve işleyişi ile Raporların hazırlanmasında bütün uygulayıcıların ortak bir dil kullanması gerekliliği belirtilmiştir.

Çalıştay kapsamında gerçekleştirilen **Gemoloji uygulamalarında** ise;

1. Gemolojik Araştırmalar ve Kuyumculuk Derneği (Ömer Faruk AĞGÜL, Burcu DEMİR, Mehmet AKGÜN ve Uğur GÜNER) tarafından gemolojik malzemeyi oluşturan taşların kesimi, şekil verilmesi, takı tasarımı ve herhangi bir metale mıhlaması konusunda kısa bir uygulama,
2. Eskişehir Lületaşı Derneği ve Lületaşı İşleme ustaları (Sn. İsmet İlker GÜLER ve Koray Han KÜÇÜKÖZKURT) tarafından uygulamalı olarak Lületaşı işlemeciliği uygulaması,
3. Oltu taşı işlemeciliği ile ilgili olarak Erzurum Oltu’dan gelen Oltu taşı işleme ustaları (Sn. Metin ÇELEBİ ve Muhammed AĞIRMAN) tarafından Oltu taşı işleme uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Çalıştayın 2. Gününde;

Yapılan bildirili sunumlarında, özellikle sentetik elmas konusu ele alınmış, doğal ve sentetik elmasların ayrımı, derecelendirmesi, iyileştirilmesi ve üretimi konularında ve özellikle sentetik üretim esnasında ortaya çıkan kusurlar tartışılmıştır. Laboratuvar çalışmalarında doğal, sentetik ve taklit süstaşlarının ayırt edilmesinde kullanılan bazı yöntemlerin avantajlarından bahsedilmiştir. Türkiye’den çıkarılan süstaşları ve potansiyeli, süstaşı arama ve işletme

konusunda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine değinilmiştir. Özellikle Tokat Yöresi süstaşı çeşitliliği (jasper, opal, kalsedon, krizopras, kemenerit, colla-wood,...vb) ve potansiyeli, Muğla-Milas (diyaspor, topaz, vb.), ülkemizin değişik bölgelerindeki bazı süstaşı oluşumları (silisleşmiş ağaç, opal, yakut, vb) konularında sunumlar yapılmıştır. Ayrıca, Gemoloji Araştırma Eğitim ve Kuyumculuk Derneği, vizyon ve misyonu ile kurumsal çerçevesini, yapmakta oldukları uygulamaları ve geleceğe yönelik planlarını içeren bir sunum yapmıştır.

Çalıştay oturumlarında, panellerde ve çalıştay sonunda yapılan değerlendirme toplantısında katılımcıların görüş, öneri ve değerlendirmeleri ele alınmıştır. Bu kapsamda, Gemoloji alanında yapılması gerekli çalışmalar, önlemler ile yapılması gereken düzenlemeler aşağıda kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır:

Bu çerçevede,

1- Yapılan arkeolojik kazılara göre süs taşları tarih öncesi çağlardan bu yana insanoğlu tarafından kullanılmaktadır. Bazı topluluklar tarafından gücün ve zenginliğin simgesi, bazı toplumlar tarafından ise koruyucu, şifa verici, şans getirme veya kişiyi tanımlama aracı olarak da kullanılan süstaşları, özellikle 1800'lü yıllardan itibaren jeoloji, kimya ve mineraloji alanındaki gelişmelerle birlikte yaygınlaşmaya başlamıştır. 1900'lü yılların başında ise, jeoloji biliminin bir alt disiplini olarak programlarda yer almış, 1908 yılında İngiltere'de Gemoloji Derneğinin kurulması, daha sona 1931 yılında Amerika Gemoloji Enstitüsü (GIA) ve ardından Avrupa'da Gemoloji Enstitülerinin kurulması ile hızla gelişmeye başlamıştır. Gemoloji, elmas ve renkli süstaşlarının tanımlanması, sertifikalandırılması, bilimsel araştırmaların yapılması ve desteklenmesi, laboratuvar cihazlarının geliştirilmesi, standartlaşma ve eğitim yoluyla saha gemologlarının yetiştirilmesi vb. çalışmalarla ilerlemeye devam etmiştir. Bu konudaki öncü ülkeler hem bilimsel, hem de ekonomik değer yaratıp bundan yararlanma olanaklarını geliştirerek önemli işlevler üstlenmişlerdir.

Örneğin 1931 yılında kurulan Amerika Gemoloji Enstitüsü (GIA) elmas, renkli taşlar ve inciler konusunda dünyanın önde gelen otoritelerinden biri haline gelmiştir. Gemoloji alanında bilgi, standartlar ve eğitimin önde gelen kaynak kuruluşlarından biri olan GIA, yürüttüğü laboratuvar çalışmaları ve sertifika verme hizmetleri ile en güvenilir kurumlardan biri haline gelmiştir. ABD, yetiştirdiği dünyaca ünlü saha gemolojisi ekibi ile günümüzde renkli taşları doğrudan kaynaktan edinme konusundaki özverili çalışmaları sonucunda, her yıl milyarlarca dolar kaynağın kendi ülkesinde üretilmesi ve işlenmesini sağlamaktadır.

Günümüzde dünyada, 2.3 trilyon dolar büyüklüğe ulaştığı ifade edilen renkli taşlara dayalı mücevherat sektörünün büyüklüğü, ülkemizde ise 30-35 milyar dolar hacme ulaşmıştır. Ülkemizde bu alanın gelişimi konusunda duyulan en büyük eksiklik bir **Gemoloji Enstitüsünün** bulunmaması olarak değerlendirilmiştir. MTA Genel Müdürlüğü bünyesinde bu alana ilişkin bir birimin olmasına rağmen, bunun Enstitü düzeyine getirilmesi, arama, araştırma, eğitim, sertifika verme hizmetlerini üstlenmesi bakımından daha verimli olabileceği öngörülmektedir. Yine bazı üniversitelerimizde buna ilişkin araştırma–uygulama merkezleri bulunmakla birlikte, bu merkezlerin birlikte ortak çalışmalar yürütmesi durumunda ancak daha iyi bir duruma geleceğini ifade etmek yerinde olacaktır.

MTA Genel Müdürlüğüne bağlı bir Gemoloji Enstitüsünün kurularak, laboratuvar altyapısı ve eğitim verme olanaklarının genişletilmesi, sertifikalandırma süreçlerine destek verilmesi, bu alanda yetişmiş insan kaynağının yaratılması ve geliştirilmesi için çaba gösterilmesi, yetiştirdiği saha gemologları vasıtasıyla gerek ülkemizde gerekse yurtdışında kaynağında süstaşlarına erişim konusunda çalışmalar yapması gerekliliği dile getirilmiştir. Mücevherat sektörümüzün kaynağında ve ekonomik süstaşlarına erişimi konusuna destek vermesi gerektiği belirtilerek, MTA Genel Müdürlüğüne bağlı, “**TÜRKİYE GEMOLOJİ ESTİTÜSÜ**” kurulması gerekliliği bir kez daha dile getirilmiştir.

2-Ülkemizde 3213 sayılı Maden Kanunu’nda **V. Grup madenler** başlığı altında, tanımlanan süstaşlarının aranması ve işletilmesi konusunda, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) verilerine göre sınırlı sayıda ruhsatın bulunduğu (10 Adet) belirtilmektedir. Bu ruhsat sahalarının aktif olup olmadığı ve süstaşlarının üretimi, işlenmesi, satışı konusunda yeterli bilgiye sahip olunmadığı ifade edilmiştir. Renkli taşların tanıtımı ve pazarlanması konusunda da önemli sorunlar ve eksikliklerin bulunduğu belirtilmiştir. Ülke süstaşlarının tanıtılması ve özellikle **GELENEKSEL ANADOLU TAŞ İŞLETMECİLİĞİN** desteklenmesi amacıyla maden kanunda gerekli değişikliklerin yapılması önerilmiştir. Bu kapsamda öncelikle 3213 sayılı Maden Kanunun V. Grup madenlerin aranması, işletilmesi konularını diğer madencilik gruplarından ayrılarak yeniden ve tüm süstaşlarını kapsayacak şekilde **tanımlaması ve içeriği de dahil olmak üzere değiştirilmesi ve uluslararası normlarla uyumlu hale getirilmesi** konularında çalışma yürütmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yine Eskişehir’de Odunpazarı Belediyesi tarafından organize edilen Lületaşı Festivali, Erzurum’da Oltu taşı işletmeciliğine ilişkin çalışmalar gerçekleştirilmekle birlikte, bu çalışmalar ve festivallerin gerek kamu gerekse süstaşı sektörünün diğer bileşenleri tarafından mutlaka desteklenmesi gerektiği de ifade edilmiştir.

3- Ülkemizde gemoloji konusunda önemli sorun alanlarından biri de tüketicilerin korunması konusunda yaşandığı ifade edilmiştir. 2021 yılında Uluslararası bir gemoloji kuruluşunun Türkiye ofisinin **düşük nitelikli taşlara yüksek kaliteli taş sertifikası** vermesi sonucunda, ülke insanımızın 3-4 milyar dolara yakın mağdur edildiği basına ve kamuoyuna yansımıştır. Benzer şekilde, geçtiğimiz aylarda gemoloji sektöründe kullanılan süstaşlarının kaçak olarak ülkemize sokulmasından kaynaklanan sorunlar sektöre ve ülkeye yarar yerine zarar vermeye devam etmektedir. Bu tür sorunların kalıcı olarak çözülmesi için Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, ithal edilen tüm elmas ve renkli taşların BM Elmas Kontrol Ofisi ve Dünya Elmas Borsaları Federasyonu tarafından belirlenen gerekliliklere uygun olarak, yasal yollarla ve meşru kaynaklardan ithal edildiğini mutlaka takip etmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Yine bu kapsamda, **Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar Tebliği**’nin 2inci maddesinin (k) bendinde, **Kıymetli taşlar** olarak tanımlanan “elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet ve inci” dışında, Türkiye’de ticareti yapılan diğer pek çok süstaşının kanun içerisinde yer almadığı görülmektedir. Bu sorunun çözümü için ülkemizde ticareti yapılan ve sayıları 100’ü aşan tüm renkli taşları kapsayacak şekilde söz konusu Tebliğin ilgili maddesinin değiştirilmesi, vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesi açısından önemli olduğu vurgulanmıştır.

Ayrıca benzer bir revizyonun da **Türk Standartları Enstitüsü (TSE)** tarafından halen yürürlükte olan süstaşları ile ilgili standartlar olan **TS-6173** ve **TS-6174** üzerine de yapılması gerektiği ifade edilerek, Türk Standartları Enstitüsü tarafından International Organization For Standardization(ISO)'nun bu konudaki standartların çevrilerek kabul edilmesi uluslararası sistemle uyum açısından önemi belirtilmiştir. Türkiye’de kuyumculuk sektörünün ana paydaşları olan tüketiciler için yürürlükte olan “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun” çerçevesinde incelendiğinde, mevcut düzenlemelerin ve yaklaşımların süstaşları açısından karşılaşılan olası sorunlara, gerekli cezai uygulamalar açısından karşılık bulunmadığı görülmektedir. Bu kanunla ilgili yönetmeliklerin ve ilişkili mevzuatın, tüketici mağduriyetlerinin önlenmesi bakımından yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

- 4- Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından 18.04.2018 tarih ve 30395 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Kıymetli Maden ve Taş Analizinde Yetki Verilecek Ayar Evlerinin Standartları, Seçimi ve Denetim Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Tebliğ, sektör bileşenlerinin de görüşleri çerçevesinde yeniden düzenlenmelidir. Özellikle Ayar Evi tanımı yerine, **Araştırma Laboratuvarları** gibi güncel tanımlamalar yapılmalı, **Değerli Maden Analizleri Yapan Laboratuvarlar** ile **Gemoloji Laboratuvarları** birbirinden ayrılmalıdır.
- 5- Üniversitelerin Jeoloji Mühendisliği bölümlerinin eğitim süreçleri gözden geçirilmeli, özellikle Yüksek Lisans düzeyindeki eğitim süreçlerine Gemoloji dersleri dahil edilmeli ve sektörün bu alanda ihtiyaç duyduğu yetişmiş ve nitelikli insan kaynağının artırılmasına özel önem verilmelidir.
- 6-TUBİTAK ve Üniversitelerin Araştırma Projeleri kapsamına Gemoloji alanında hazırlanacak çok disiplinli projelere de kaynak ayrılarak desteklenmelidir.
- 7- İMMİB ve Kuyumculuk sektörü birlik ve meslek odalarının, Gemoloji konusundaki çalışmaları desteklemelerinin önemi belirtilerek, özellikle kuyum sektöründe ülke süstaşlarının kullanımına özel önem vermeleri gerektiği belirtilmiştir. Bu nedenle bu tür çalıştaylara bu alanda faaliyet gösteren daha fazla derneğin katılımcı olması için çaba gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.
- 8- Dünyada büyüyen sentetik elmas ve renkli taş üretim ve satışının her gün büyüdüğü, salt ABD’de sentetik elmas ticaretinin 30 milyar doları aştığı ifade edilerek, üniversitelerimiz veya kuyumculuk sektörünün mutlaka bu alana yatırım yapması ve sentetik taş üreten laboratuvarların ülkemizde de kurulması için desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.
- 9- Süstaşları değerlerine göre sınıflandırılmalı ve takıya apliance edildiğinde piyasa değeri mutlaka belirlenmelidir. Benzer taşların, benzer kaliteleri, benzer şekilde fiyatlanmalı ve bu tür bilgiler ortak bir yayın halinde bir dergide yer alması sağlanmalıdır.
- 10- Kuyumculuk sektöründe kullanılan yerli ve yabancı doğal ve sentetik süstaşları tanımlanmalı, doğal süstaşlarının jeolojik yaş ve konumu ile coğrafi konumu saptanmalıdır. Gemolojik olarak takı form ve tasarımları Kuyumcular Odası ile işbirliği çerçevesince elde edilecek bilgiler, fotoğraflar ve fiyatlandırmalarla birlikte raporlanmalıdır. Borsa İstanbul mutlaka bu tür bilimsel çalışmalarda bulunmalı ve öncülük etmelidir.

- 11-Arkeo-gemoloji** (müzelerdeki antik dönem işlenmiş mücevher taşı gliptikleri ve artefektleri) ülkemiz için çok yeni bir bilim alanı olduğundan, bu konuda farkındalığı arttırmak için sadece bu isim altında kazı alanları ve müze gezileri yapılması sağlanmalıdır. Ayrıca Anadolu’da yaşayan tüm medeniyetlerin kullandığı mücevher taşları, ilgili devlet kuruluşları ve müzelerle temasa geçilerek bilimsel olarak incelemeye çalışılmalı ve arkeo-gemoloji konusunda çalışmalar üniversitelerle birlikte yürütülmelidir. Kültürel bazda, bu taşların yoğun olarak sergilendiği Ulusal Müzelere (Örneğin MTA, İTÜ, Çanakkale Onsekiz Mart Üniv. Mineral Müzesi ve İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Jeoloji Müzesi gibi) tanıtım gezileri düzenlenerek farkındalık yaratılmalıdır.
- 12- TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası (JMO)** tarafından, Türkiye çapında gemoloji ve mücevher konusunda akademisyenlerden ve sektör temsilcilerinden oluşan bir **Gemoloji Çalışma Grubu** kurulmuş olup, çalışmalarını sürdürmektedir. Bu grubun en kısa zamanda kendi aralarında yapacakları toplantılarda bu branşa ait terminoloji birliği ve sorunların çözümü konularında ortak çalışmaların gerçekleştirmesi ve bunları yayınlarak ilgili kurumlara çalışma sonuçlarını iletmeleri gerekliliği belirlenmiştir. Yapılan bir araştırma sonucunda yeni bir mineral (organik/inorganik) bulgusu olduğu düşünülen örneğin, uluslararası normlarda tanımının yapılabilmesi için; uluslararası sınıflama kurallarına göre, hakemlerden geçirilerek bilimsel bir yayın olarak da tanıtılması sağlanmalı ve ticari adlamadan kesinlikle kaçınılmalıdır.
- 13- Süstaşları** konusunda yapılacak çalışmalar, mutlaka bilimsel temele dayandırılmalı, laboratuvarlarda aletsel verilerle desteklenmeli ve eğitilmiş insanlar tarafından yapılmalıdır.
- 14- Üniversiteler**, ilgili meslek örgütleri ve sektörün işbirliği içinde çalışabileceği ortamlar ve ortak çalışma konuları geliştirilmelidir.
- 15- Türkiye’de** ticari ve bilimsel öneme sahip süstaşları ortaya çıkartılmalı ve bu konuda detaylı bir envanter oluşturulmalı, Türkiye’de üretilen süstaşlarının tanıtımını yapacak kitaplar ve broşürler hazırlanmalıdır. Elde edilecek bilgilerin en kısa zamanda hakemli bir dergide “**Türkiye’nin Süstaşları**” olarak yayınlanmalıdır.

Sonuç olarak, bundan sonra yapılacak toplantılara, uluslararası bir nitelik kazandırılmasının ve gelişmiş ülkelerle bu konularında iş birliği yapılmasının, Gemoloji disiplinine katkılar sağlaması bakımından ayrı bir önem taşıdığı vurgulanmıştır.

Gemoloji Çalıştay-III, tüm katılımcıların katkılarıyla başarılı bir şekilde tamamlanmış ve gemoloji alanında atılacak gelecekteki adımlar için önemli bir yol haritası çizmiştir. Çalıştay bileşenleri olarak, gemoloji çalışmaları konusunda geliştirici ve iyileştirici çalışmalara katkı vermeye hazır olduğumuzu ve bu yöndeki her türlü desteğimizi sürdüreceğimizi kamuoyuna saygıyla duyururuz.

Jeoloji Mühendisleri Odası Gemoloji Çalışma Grubu ve

Geomoloji Çalıştay-III Düzenleme Kurulu Adına

Prof. Dr. Sabah YILMAZ ŞAHİN